

Кононова Є.Ф.

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Бердянський державний педагогічний університет

Науковий керівник: Несторенко Т.П.

кандидат економічних наук, доцент
Бердянський державний педагогічний університет

ОСНОВНІ АСПЕКТИ РИЗИКОВОСТІ КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Військовий стан в Україні показав важливість і необхідність розвитку не лише великих підприємств, а також малого підприємництва як одного із суб'єктів соціальної стабільності країни та відновлення економіки. Цей сегмент бізнесу на рівні з іншими може ефективно допомагати у вирішенні актуальних економічних проблем: соціальна нерівність, бідність, безробіття. Даний сектор економіки характеризується адаптивністю до економічних змін, але у випадку кризових ситуацій є найбільш вразливим. Метою дослідження є визначення основних аспектів ризиковості кредитування малого бізнесу в Україні в умовах війни, аналіз факторів, що впливають на зростання кредитних ризиків, а також розробка рекомендацій щодо мінімізації негативних наслідків для банківської системи та підтримки стійкості малого бізнесу.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», критеріями віднесення до певного сегменту є розмір підприємства, який визначається кількістю працівників, результатом річного доходу від реалізації та балансовою вартістю активів [1]. Динаміка кількості малих і мікропідприємств в Україні в 2019-2022 рр. наведена в табл.1.

Таблиця 1

Динаміка кількості малих і мікропідприємств в Україні

Роки	2019	2020	2021	2022
Всього підприємств	380597	373822	370834	261924
Малі підприємства, одиниць	362328	355708	352722	246647
Малі підприємства, %	95,2	95,2	95,1	94,2

Постійні моніторинги настрою малого бізнесу у 2023 році виявили, що кількість підприємств, які планують зростання бізнесу та розвитку нових напрямків, зростає з 76% до 79% [3]. Також більшість малих підприємств не бачать можливості розвитку бізнесу без залучення коштів – цей показник зріс з 67% до 80% у 2024 році. Однак, при розгляді динаміки кредитного портфеля малих підприємств за 2020-2023 роки [4]

до 2021 року простежувалася тенденція зростання обсягів кредитування, з початком військових дій обсяг кредитування знизилися (табл.2).

Таблиця 2

Динаміка кредитів, наданих банками малим підприємствам

Рік	Усього кредитів підприємствам, млн грн	Суб'єктам малого підприємництва, млн грн
2020	724 157	70135
2021	752324	86517
2022	754371	81767
2023	735295	76575

У поточних економічних умовах кредитування малих підприємств пов'язане з цілою групою ризиків та специфікою економічного стану підприємств (табл.3).

Таблиця 3

Причини сповільнення кредитування підприємств

Причина сповільнення кредитування	Сутність причини	Рекомендації
Низький показник ЕВІТДА серед позичальників	Низький показник ЕВІТДА - перешкода для отримання кредиту, тому що неможливо отримати інформацію про кредитоспроможність клієнта і можливо платити за зобов'язаннями.	Використання додаткових ресурсів, які гарантують фінансовий стан клієнтів та можливість погашення кредиту
Неплатоспроможність позичальників	За умов воєнного стану багато компаній може стати неплатоспроможними через збільшення ризиків та складнощів у веденні бізнесу.	Розробка програм фінансової реструктуризації для підтримки таких компаній та зменшення ризиків для кредиторів.
Не висока кількість програм без застави	Обов'язкові умови кредитування - наявність застави - обмежує доступ до фінансування бізнесу, особливо для малих підприємств.	Введення альтернативної застави чи гарантії для банку, наприклад зовнішній валютний контракт

Бізнес ведеться не офіційно	У зв'язку з чинним законодавством частина ФОПів веде бізнес не офіційно, особливо в нестабільних умовах, що робить процес кредитування скрутним.	Розвиток програми кредитування зі змішаними варіантами звітності, орієнтовану на певну цільову аудиторію.
-----------------------------	--	---

Основними перешкодами для кредитування малого бізнесу можна назвати фактори, що зумовлюють додаткові ризики та збитки: собівартість кредиту; оцінка кредитоспроможності та якості кредиту [6]; забезпечення виконання зобов'язань за кредитом (застава). Ефективне кредитування малого бізнесу, особливо в умовах війни, без додаткової підтримки держави дуже ускладнене. Як результат, в Україні реалізується державна програма «Доступні кредити 5-7-9%» [4], яка показала себе як ефективний інструмент для поточної підтримки малого та середнього бізнесу в умовах повномасштабної війни. Спрощення кредитування підприємств стало можливим завдяки банківській цифровізації. Ця інновація відповідає вимогам ринку, оскільки швидкість та доступність є найважливішими факторами у розвитку бізнесу. До основних переваг цифровізації кредитування малого бізнесу можна віднести зручність та доступність отримання, швидкість прийняття рішень та зручність управління фінансами. Таким чином, з початком війни акцент щодо кредитування змістився з великих підприємств на середній та малий сегмент. Проте, довоєнні тенденції із проблемністю кредитування даного сектора збереглися. Ефективне кредитування малого бізнесу стало можливим за підтримки держави завдяки розвитку програм кредитування, а також спрощенню процедури кредитування за рахунок банківської цифровізації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про затвердження Правил бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України: Постанова Національного банку України від 27.02.2018 № 17. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0583-03> (дата звернення: 01.12.2024)
2. Кількість підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 01.12.2024)
3. Індекс настроїв малого бізнесу. Презентація результатів дослідження за 2023 рік. URL: https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2024/02/Rezultaty_doslidzhennya_Indeks_nastroyiv_MSB_2024-2.pdf

4. Кредити за розміром суб'єкта господарювання(у тому числі кредити МСП). URL: <https://www.nbu.gov.ua> (дата звернення: 01.12.2024)

5. Український бізнес під час війни: реальна аналітика та перспективи на майбутнє у 2024 році. URL: <https://finstream.ua/ukrayinskyj-biznes-pid-chas-vijny-analytyka/> (дата звернення: 01.12.2024).

6. Несторенко Т.П., Сердюк О.В. Методи оцінки ризику при прийнятті інвестиційних рішень у рекреаційній сфері. Вісник Сумського національного аграрного університету, серія "Фінанси і кредит", 2010, №2.

Дубінчук О.О.

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Бердянський державний педагогічний університет

Науковий керівник: Костенко Г.П.

кандидат економічних наук, доцент

Бердянський державний педагогічний університет

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ВИДАТКІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Важливим інструментом для розуміння ефективності державного управління та фінансової політики є аналіз структури видатків державного бюджету. Складна економічна ситуація, необхідність фінансування для оборонних витрат в умовах воєнного стану, зростаючий державний борг і тиск на соціальні видатки – активно впливають на економіку України. В умовах фінансової нестабільності країни нерівномірний розподіл коштів між різними секторами економіки несе велику загрозу. Тому дослідження структури, її аналіз та розподіл видатків є критично важливим для розробки ефективної політики будь-якої держави.

Активно досліджували питання аналізу державного бюджету, доходів та видатків у своїх наукових роботах такі представники: Лісовська С., Радик В., Кравчук М., Лютий І., Ватаманюк-Зелінська У., Коваленко В., Лютий С., Пріцак Я., Рожко О. Зелінський М. Проць Н. та інші.

Метою цього дослідження є аналіз структури видатків державного бюджету України, визначення її основних тенденцій, а також оцінка ефективності розподілу державних фінансових ресурсів.

Державний бюджет є основним фінансовим планом країни на рік, який визначає обсяги доходів і витрат, необхідних для фінансування

The background of the cover is a complex, abstract digital illustration. It features a network of thin, dark lines connecting various nodes and shapes. The nodes are represented by circles of different sizes and colors, including white, light blue, and dark blue. Some nodes are surrounded by concentric circles or hexagonal patterns, suggesting a multi-layered or hierarchical structure. The overall aesthetic is clean, technical, and futuristic, with a color palette dominated by light blues, greys, and whites, accented with darker blues and blacks.

СУЧАСНА УПРАВЛІНСЬКА НАУКА В ЦИФРОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

12-13 грудня 2024 року

Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій, кафедра
публічного управління та адміністрування
Громадська організація "Екологічні новини"
Всеукраїнська Федерація роботодавців в сфері туризму України

«СУЧАСНА УПРАВЛІНСЬКА НАУКА В ЦИФРОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ»

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

12-13 грудня 2024 року

м. Запоріжжя
2024

Сучасна управлінська наука в цифровому суспільстві:
матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
(12-13 грудня 2024 р.). Запоріжжя: БДПУ, 2024. 159 с.

Рекомендовано до друку

Вченою радою соціально-гуманітарного факультету БДПУ

(протокол № 6 від 26.12.2024 р.)

Вченою радою факультету фізико-математичної, комп'ютерної та

технологічної освіти БДПУ

(протокол № 5 від 20.12.2024 р.)

До збірника увійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Сучасна управлінська наука в цифровому суспільстві», які виявляють та обґрунтовують тенденції підвищення ефективності впровадження комп'ютерних технологій в економічній сфері, в управління та менеджмент в освіті.

Матеріали збірника будуть корисними для дослідників, науковців, аспірантів, пошукачів, викладачів, здобувачів освіти.

Автори несуть персональну відповідальність за достовірність наданих матеріалів та правильність цитування.

Кафедра економіки,
менеджменту та фінансів,
ГЕФ, БДПУ, 2024

Кафедра комп'ютерних
технологій та інформатики,
ФМКТО, БДПУ, 2024

М'яких А.В. Вплив цифрових технологій на фінансову поведінку споживачів	59
Глазова Я.В., Костенко Г.П. Фінансові аспекти сталого розвитку територій	61
Дубінчук О.О. Роль цифрових фінансових технологій у забезпеченні стійкого розвитку переміщених університетів.....	64
Жеденко Н.О. Фінансові механізми підтримки переміщених університетів.....	66
Кононова Є.Ф. Основні аспекти ризиковості кредитування малого бізнесу під час війни	68
Дубінчук О.О. Аналіз динаміки видатків державного бюджету України.....	71
Кочегарова М.В. Джерела фінансування малого та середнього бізнесу Польщі	73
Черниш К.О. Фінансова стійкість переміщених університетів.....	75
Окопна Г.О. Особливості оподаткування в Канаді порівняно з Україною	77

ЦИФРОВІЗАЦІЯ В МЕНЕДЖМЕНТІ

Бурда Л.В. Удосконалення бізнес-процесів на основі концепції «ощадливого виробництва» та цифровізації системи управління	78
Величко М.Л. Ефективне впровадження адміністративних послуг в громадах в умовах децентралізації та цифровізації в Україні	80
Грунд О.Ю. Цифровізація управління підприємствами туристичної сфери	83
Кушніренко В.В. Особливості менеджменту персоналу сучасних підприємств в умовах цифровізації	86
Леміш К.М. Перспективи розвитку smart-туризму в українському міському середовищі	89
Михайлова Д.П. Інтеграція технологій в процес розробки стратегії розвитку підприємства	92
Таргинських Б.О. Цифровізація менеджменту: нові виклики та можливості.....	94
Шальський Є.Г. Бренд менеджмент центру кінезіотерапії.....	96
Швачко В.А. Сучасні цифрові технології в організації туристичного супроводу	99
Тимошенко Т.О. Цифровий маркетинг в системі управління туристичними дестинаціями для повоєнного відновлення громад України.....	103

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТІ ТА МЕНЕДЖМЕНТІ ОСВІТИ

Aliexsieieva Н.М. Development of web applications and websites using modern technologies and frameworks.....	107
Щербак А.С. Використання чат-ботів Telegram в освіті	109
Павленко М.П., Павленко Є.М. Інтерактивні симуляції необхідний інструмент сучасної освіти в галузі мережевих технологій.....	112
Павленко Л.В., Павленко Є.М. Моніторинг якості освіти із застосуванням інформаційних технологій.....	114
Овсянніков О.С. Деякі питання розробки методик дуального навчання майбутніх бакалаврів професійної освіти в галузі цифрових технологій	116
Антоненко О.В. Цифрова трансформація управління освітою: виклики для розвитку цифрових компетенцій керівників.....	118
Антоненко А.О. AR та VR у навчальному процесі: можливості для управління навчальними проектами	120
Лаврик В.В. Дослідження роботи ультразвукового далекоміра з використанням контролерів ARDUINO UNO.....	124
Єрмоменко Д.С. Новітні тенденції у розробці веб-додатків.....	126